

Folkhälsomyndigheten

Omfattning av spelproblem

Jessika Spångberg, Folkhälsomyndigheten

RFMA konferens 2022-09-28

Ett område med många arenor

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Innehåll

- Omfattning av spelproblem
- Förebyggande arbete
 - kommuners roll och ansvar
 - ANDTS-strategi 2022-2025
- Spelmarknaden i Sverige
- Unga, föräldrar och spelproblem

Spelprevention.se

Folkhälsomyndighetens
kunskapsstöd om spel om
pengar och spelproblem.

Kopplingar mellan dataspel och spel om pengar

- gränserna mellan dataspel och spel om pengar suddas ut, t ex köp-inuti-spel, lootlådor, vadhållning på e-sport, kasinostreaming mm.
- vissa inslag i dataspel är en riskfaktor för problem med spel om pengar (som lootlådor)
- dataspelsberoende är numer diagnos i ICD (gaming disorder)

Foto: Justem Johnsson, Scandinau bildbyrå

Folkhälsomyndigheten

Spel om pengar är en folkhälsofråga

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Alla instrument för att mäta och upptäcka spelproblem som finns i Socialstyrelsens riktlinjer finns på [spelprevention.se](https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/material-och-stod/mata-och-upptacka-spelproblem/) och kunskapsguiden

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/material-och-stod/mata-och-upptacka-spelproblem/>

NODS-CLIP		Ja	Nej
1	Har du någonsin haft perioder som varat två veckor eller mer, då du ägnat mycket tid åt att tänka på tidigare spelerfarenheter eller planera framtida spelande?	☐	
2	Har du någonsin försökt sluta spela, minska ditt spelande eller spela kontrollerat?	☐	
3	Har du någonsin ljugit för familj, vänner eller andra om hur	☐	

Namn: _____ Datum: _____

Speldagbok

Notera vilka dagar du spelat om pengar och vilka dagar du inte gjort det den senaste veckan. Skriv upp 1) typ av spel, 2) summan som satsats, 3) de summor du (+) vunnit eller (-) förlorat, samt hur lång tid du spelat (timmar och minuter), för de dagar då du spelat.

Måndag Spelat?	Tisdag Spelat?	Onsdag Spelat?	Torsdag Spelat?	Fredag Spelat?	Lördag Spelat?	Söndag Spelat?
Ja ☐	Ja ☐	Ja ☐	Ja ☐	Ja ☐	Ja ☐	Ja ☐
Nej ☐	Nej ☐	Nej ☐	Nej ☐	Nej ☐	Nej ☐	Nej ☐
Typ:	Typ:	Typ:	Typ:	Typ:	Typ:	Typ:
Satsat:	Satsat:	Satsat:	Satsat:	Satsat:	Satsat:	Satsat:
Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:	Vunnit/förlorat:
Tid som spelats:	Tid som spelats:	Tid som spelats:	Tid som spelats:	Tid som spelats:	Tid som spelats:	Tid som spelats:

ASI-Spel

Kartläggning och bedömning av spelproblem. En personlig intervju med personen som har spelproblem.

PGSI

Problem Gambling

LIE/BET livstid

Har du någon gång ljugit för personer som är om hur mycket du spelat?

Har du någon gång känt ett behov av att satsa större och större summor pengar på spel?

Riskabelt spelande

Namn/ID _____ Datum _____

Frågemall

Har du under de senaste 12 månaderna ...
Sätt ett kryss på varje rad.

a. ...spelat för mer än du verkligen har råd att förlora?
Aldrig ☐ Ibland ☐ Ofta ☐ Nästan alltid ☐

b. ...spelat med större summor för att få samma känsla av spänning?
Aldrig ☐ Ibland ☐ Ofta ☐ Nästan alltid ☐

c. ...återvänt en annan dag för att vinna tillbaka det du förlorat?
Aldrig ☐ Ibland ☐ Ofta ☐ Nästan alltid ☐

d. ...lånat pengar eller sålt något för att ha pengar att spela för?
Aldrig ☐ Ibland ☐ Ofta ☐ Nästan alltid ☐

Rättningsmall

Svaren på de fyra frågorna ger ett maximalt värde om 12 poäng. För att anses ha ett riskabelt spelande ska det totala värdet överstiga 0 poäng.

Aldrig = 0 poäng
Ibland = 1 poäng
Ofta = 2 poäng
Nästan alltid = 3 poäng

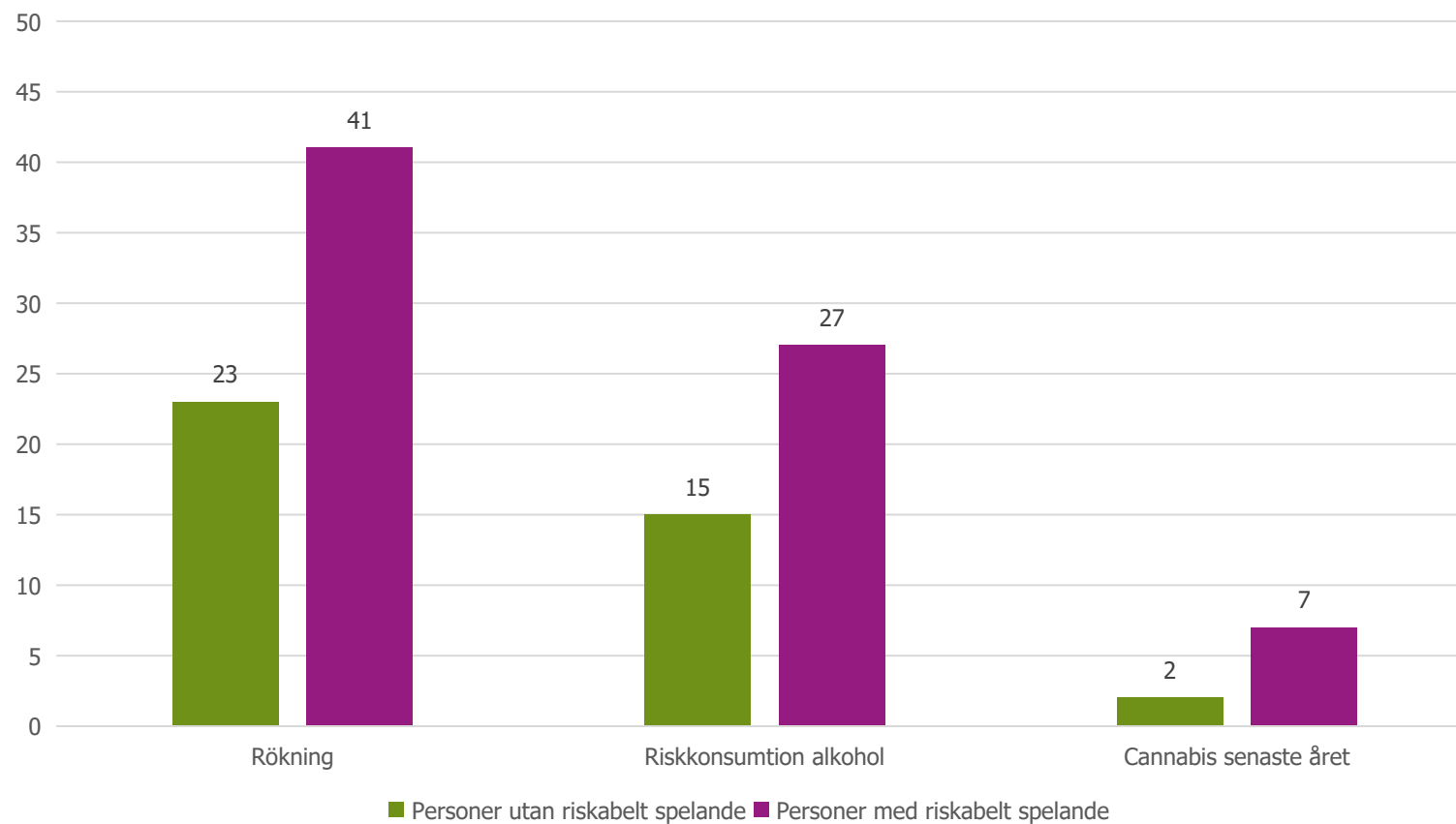
Referenser

SCB. (2016). Teknisk Rapport. En beskrivning av genomförande och metoder. Hämtad 2017-10-20 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/statistik-uppfoljning/enkater-undersokningar/nationella-folkhalsoenkaten/tekniskrapporter/teknisk-rapport-inkl-bilagor-nationellt-urval-2016.pdf>

Folkhälsomyndigheten

Problem med spel om pengar har samband med annat skadligt bruk

Källa: Nationella
folkhälsoenkäten *Hälsa
på lika villkor* 2021

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Spel om pengar ingår i ANDTS-ramverket

- likheter med t ex alkohol om prevention, arenor, modeller samt gemensamma risk- och skyddsfaktorer
- ingår i svensk folkhälsopolitik sedan 2003. Sedan 2018 i SoL och HSL på samma sätt som alkohol och droger.
- kunskapsstöd om förebyggande arbete respektive riktlinjer om behandling
- nationell stödlinje och kamratstödande föreningar i cirka 20 städer
- ingår i regeringens ANDTS-strategi 2022-2025

3 kap 7 § SoL

Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar.

Folkhälsomyndigheten

Övergripande mål i ANDTS-strategin 2022-2015 (Skr. 2021/22:213)

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning med **minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar** samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter.

Långsiktiga mål

1

Tillgången minskar

2

Barn och unga skyddas

3

Färre börjar och debuterar tidigt

4

Skadligt bruk minskar

5

Tillgång till god vård och stöd

6

Skador och död minskar

7

Folkhälsobaserad syn på ANDTS internationellt

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Prioriterade insatsområden för spel om pengar

- Samverkan mellan olika perspektiv av betydelse för ANDTS-arbetet bör utvecklas
- Skadeverkningarna vid spel om pengar bör motverkas
 - spelmarknaden och spelpolitiska mål, kanalisering och spelreklam
 - aktivt och förebyggande arbete, särskilt riktat mot barn och unga, med kommuner, socialtjänst, regioner, näringsliv, föreningar, idrottsrörelse
 - föräldrars roll, barn som anhöriga, utsatta grupper
 - integrera i ANDT
 - utveckla vård och stöd

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Folkhälsomyndigheten

Omfattning av spelproblem

Cirka 350 000 personer har någon grad av spelproblem

Källa: Swelogs 2021

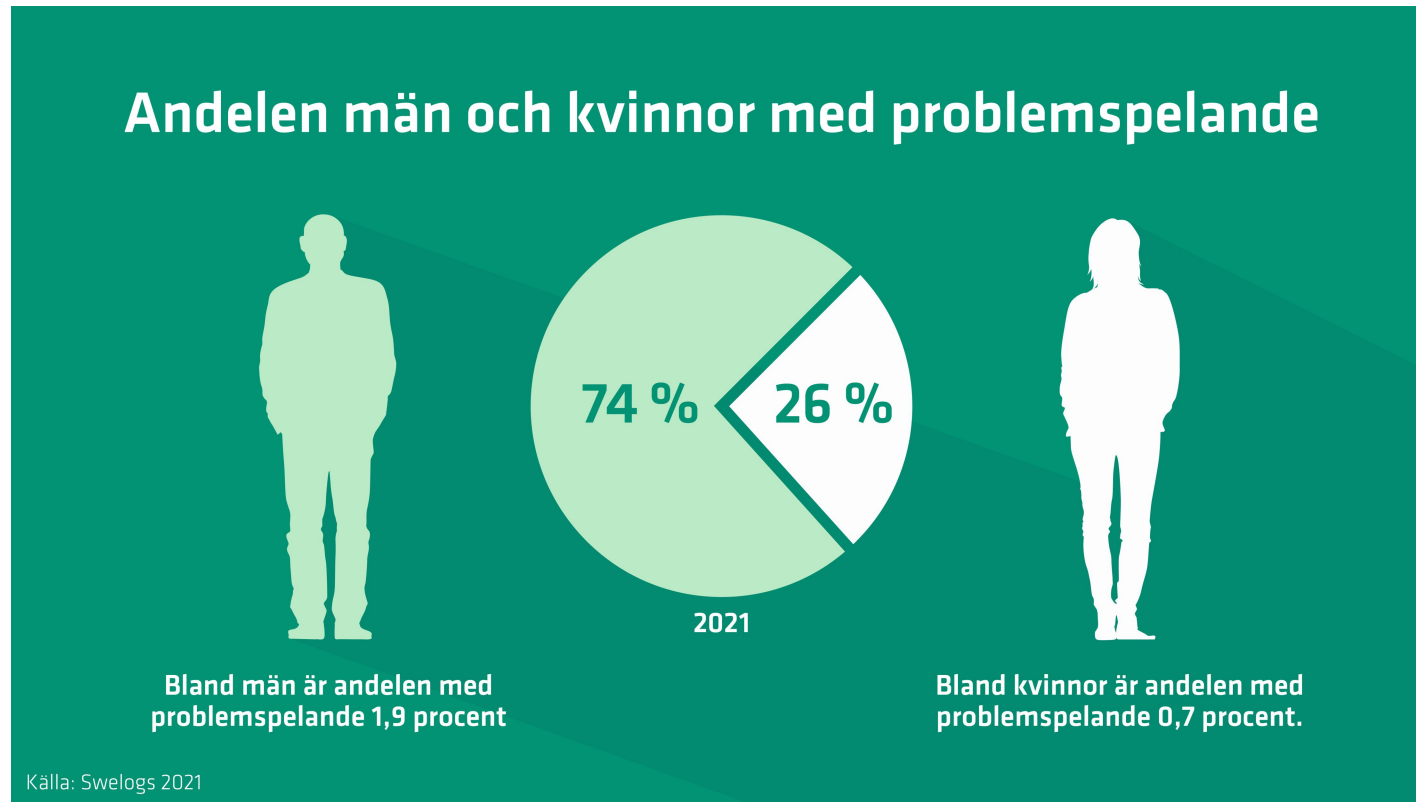
Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Män spelar mer än kvinnor och har mer spelproblem

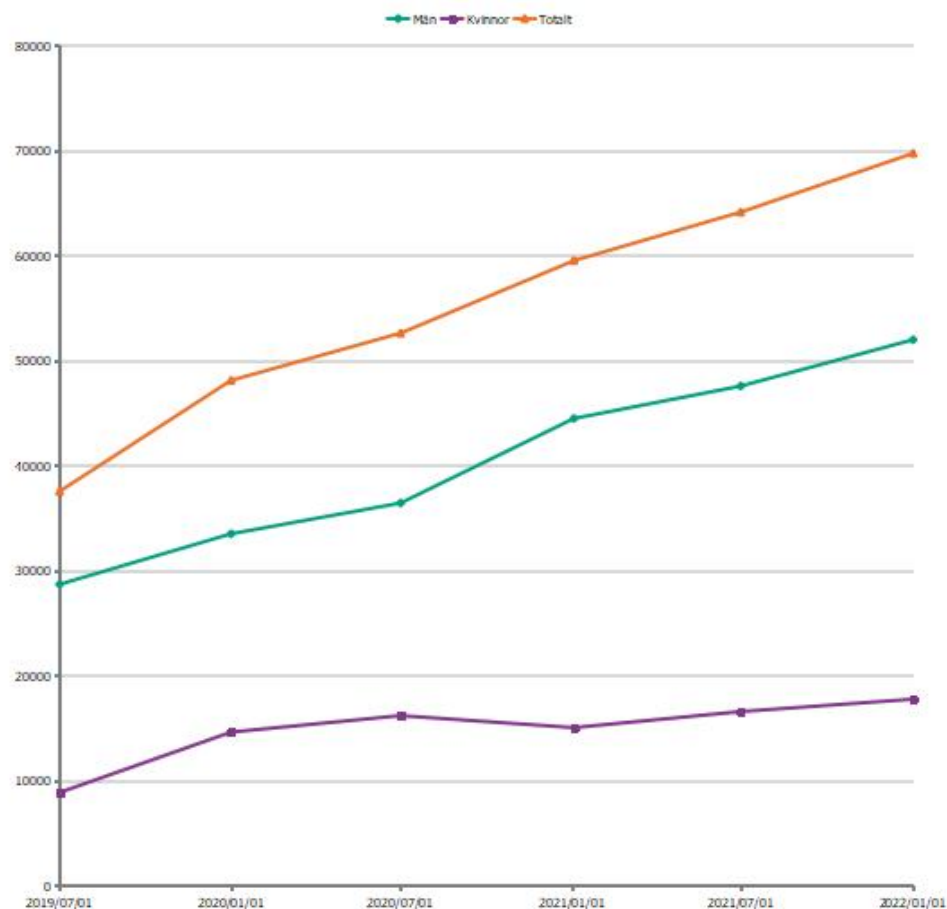
Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Avstängda via spelpaus.se

Data från Spelinspektionen

Sluten och öppen specialistvård i Sverige

Data från Socialstyrelsen

Stödlinjen

Figur 1. Årsjämförelse av antal hjälpsökande kontakter 2013–2021.

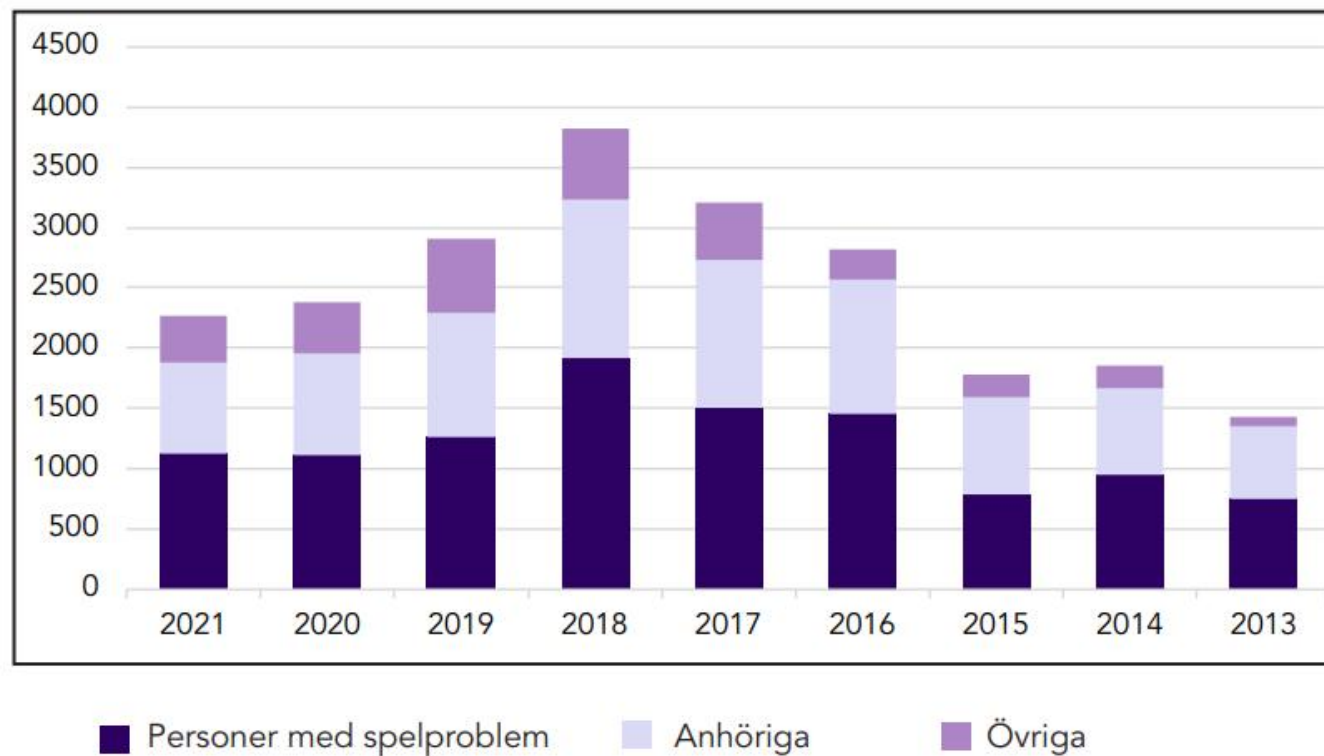

Bild från Stödlinjens
årsrapport

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

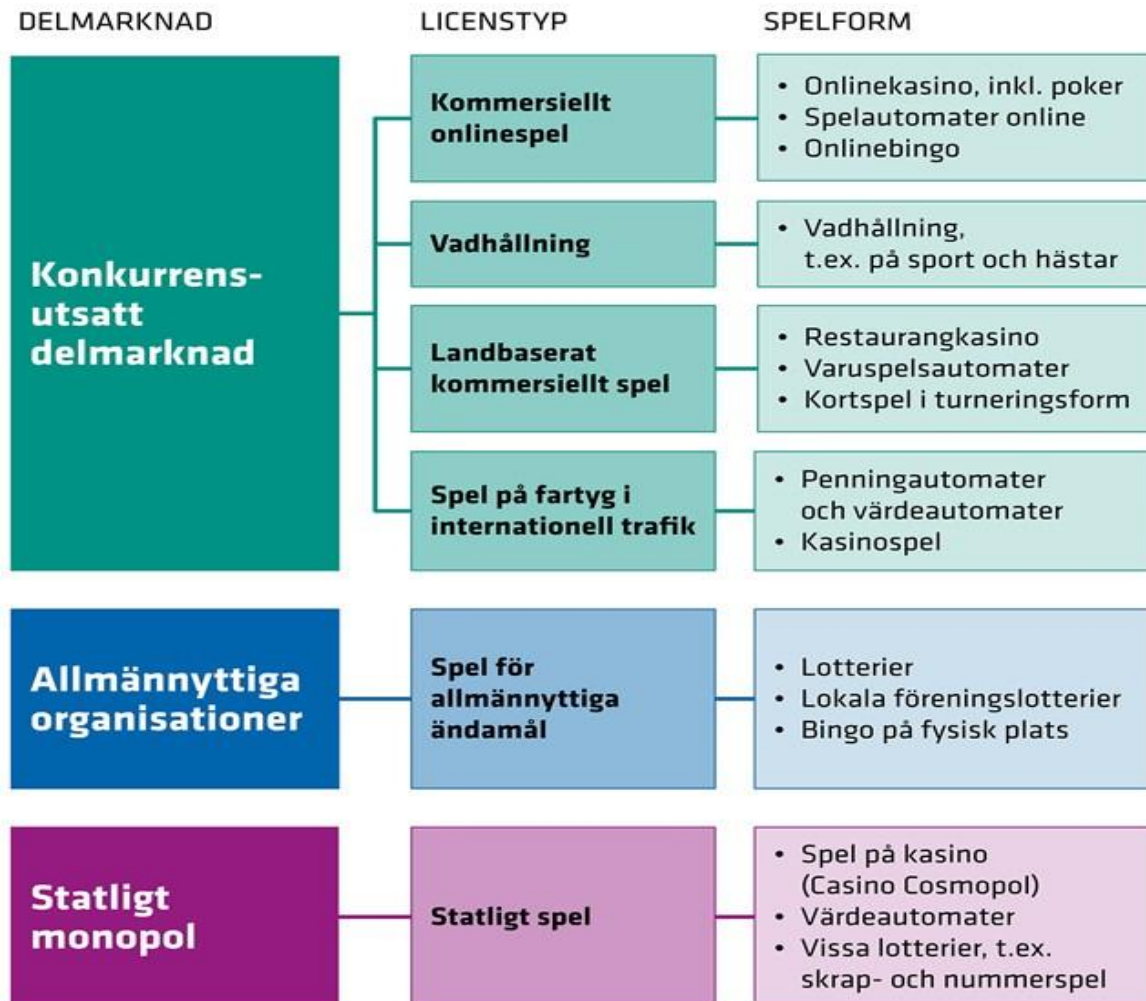

Folkhälsomyndigheten

Spelmarknaden i Sverige

Ny spellag och licensmarknad sedan 2019

Folkhälsomyndigheten

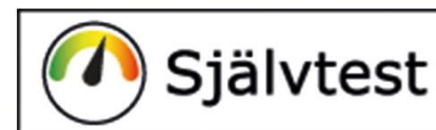
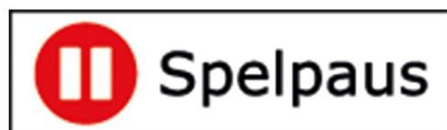

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Innehåll i spellag

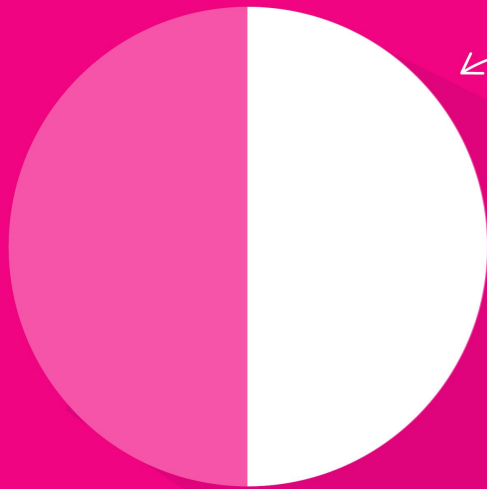
- Spelbolagens har omsorgsplikt och ska visa spelansvar
- Spelreklam ska vara måttfull och inte vända sig till barn och unga
- Förbud mot creditspel
- Bonusbegränsning
- Centralt självavstängningssystem, spelpaus.se

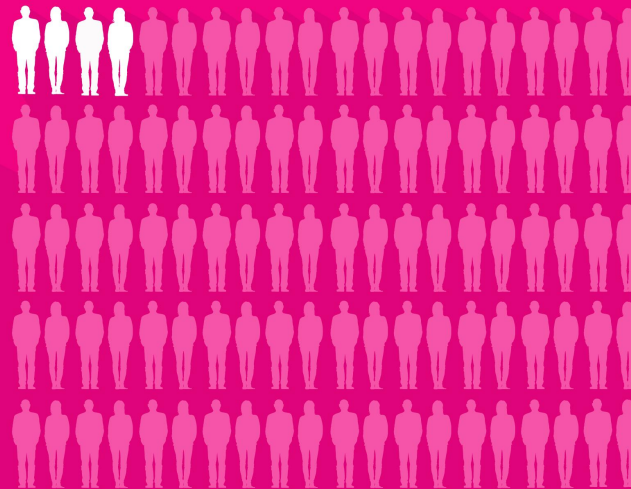
Den reglerade marknaden omsatte 26 miljarder kronor 2021

Spelande och omsättning

4 % av dem som spelar står för hälften av omsättningen på spelmarknaden.

Omsättning

Alla spelare

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

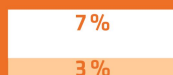
Skillnader i risk mellan olika spelformer

Spelproblem per spelform

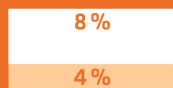
Spelproblem per speltyp bland dem som spelar minst varje månad

■ Problemspelande

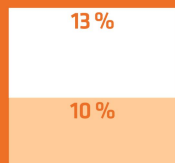
■ Viss risk

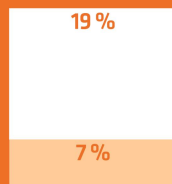
Lotterier

Hästspel

Bingo

Sportspel

Spelautomater
och kasinospel

Poker

Källa: Swelogs 2021

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Idag uppfylls inte spelregleringens intentioner

- Spelproblemen har inte minskat sedan omregleringen
- Unga under 18 år spelar och har spelproblem
 - 34 procent spelat senaste året
- Unga under 18 år exponeras för, och påverkas av, spelreklam
 - 75 procent har sett spelreklam *senaste veckan*

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

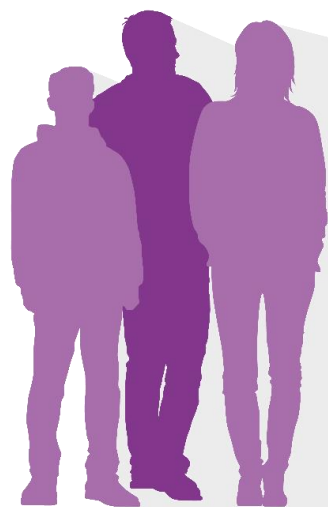

Folkhälsomyndigheten

Unga och spelproblem

Unga som anhöriga

2 procent

av unga 16–17 år uppger
att de har en förälder
med spelproblem

Källa: USUF 2021

4 procent släkt de inte bor med

7 procent kompis

0,6 procent pojk/flickvän

3 procent annan person

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Spelandet bland unga har ökat sedan 2019

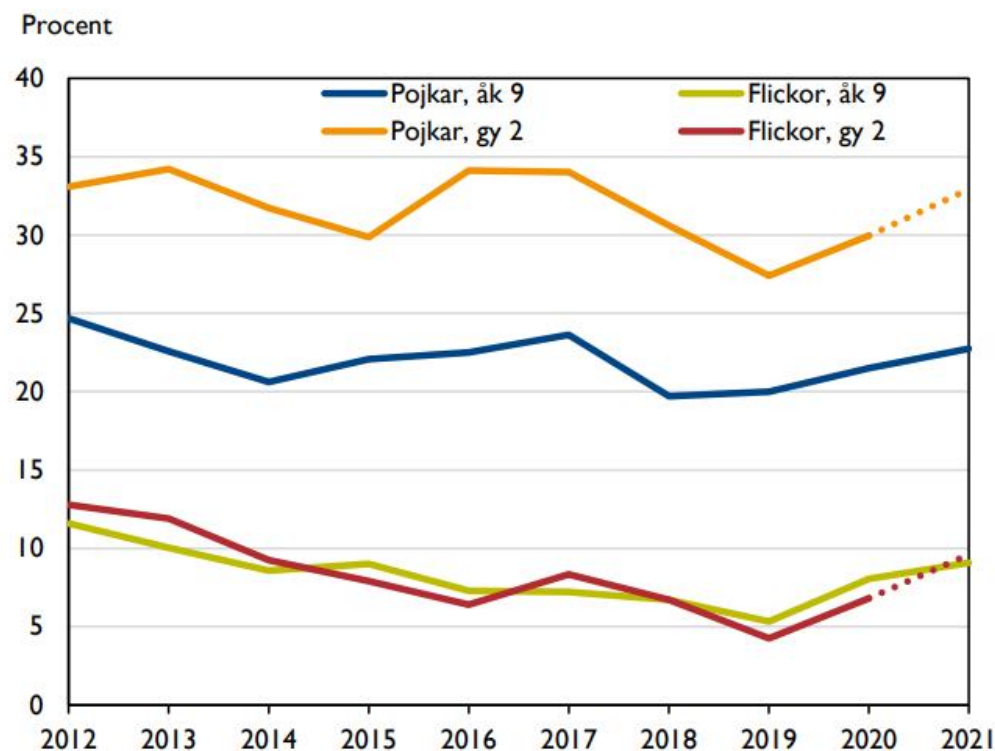

Diagram 19. Andelen elever som spelat om pengar de senaste 12 månaderna, efter kön och årskurs. 2012–2021.

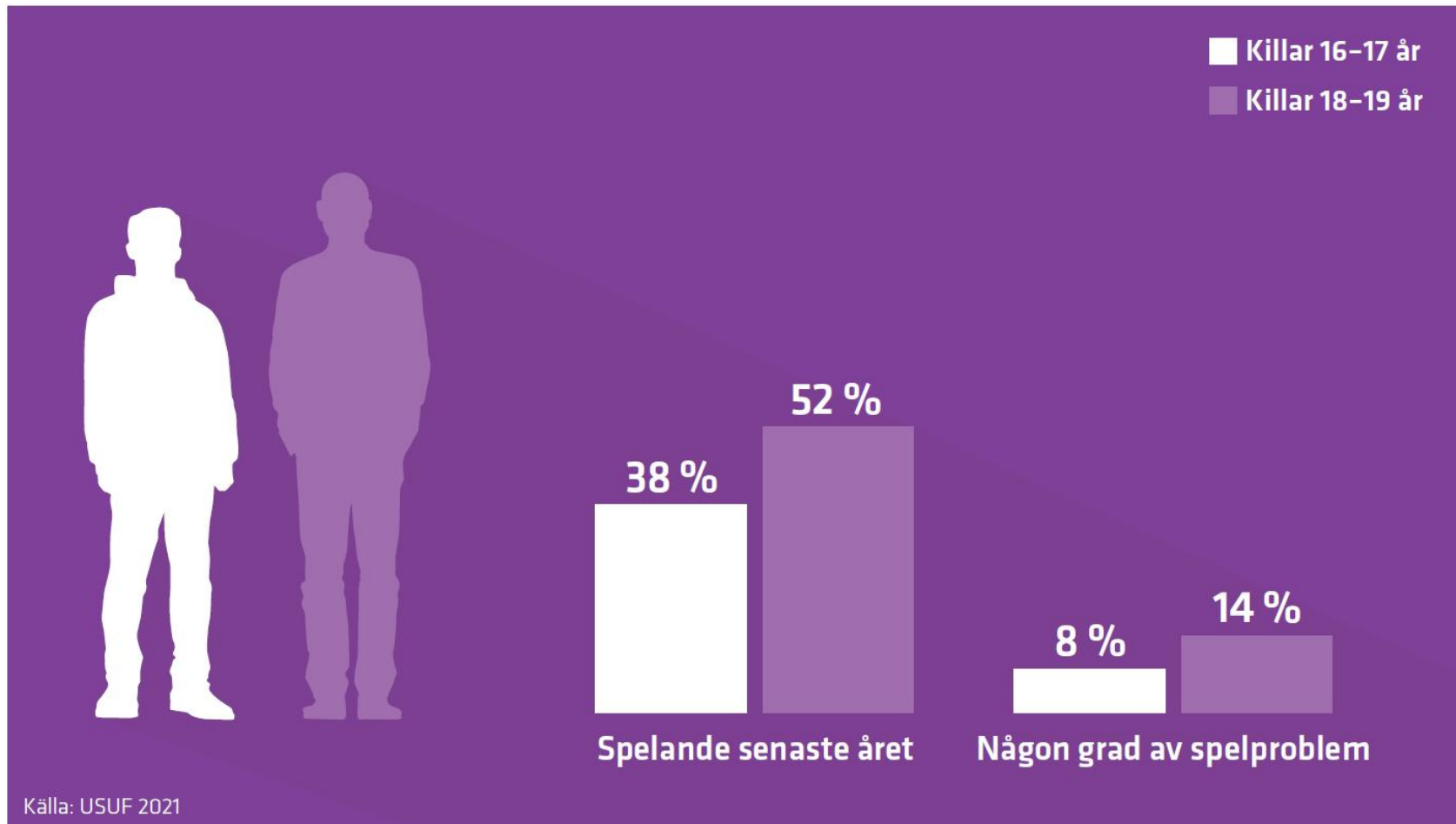
Folkhälsomyndigheten

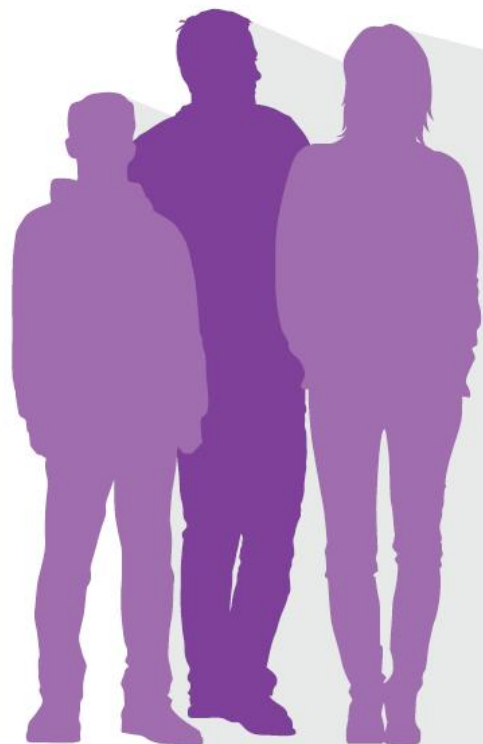

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Åldersgränser spelar roll

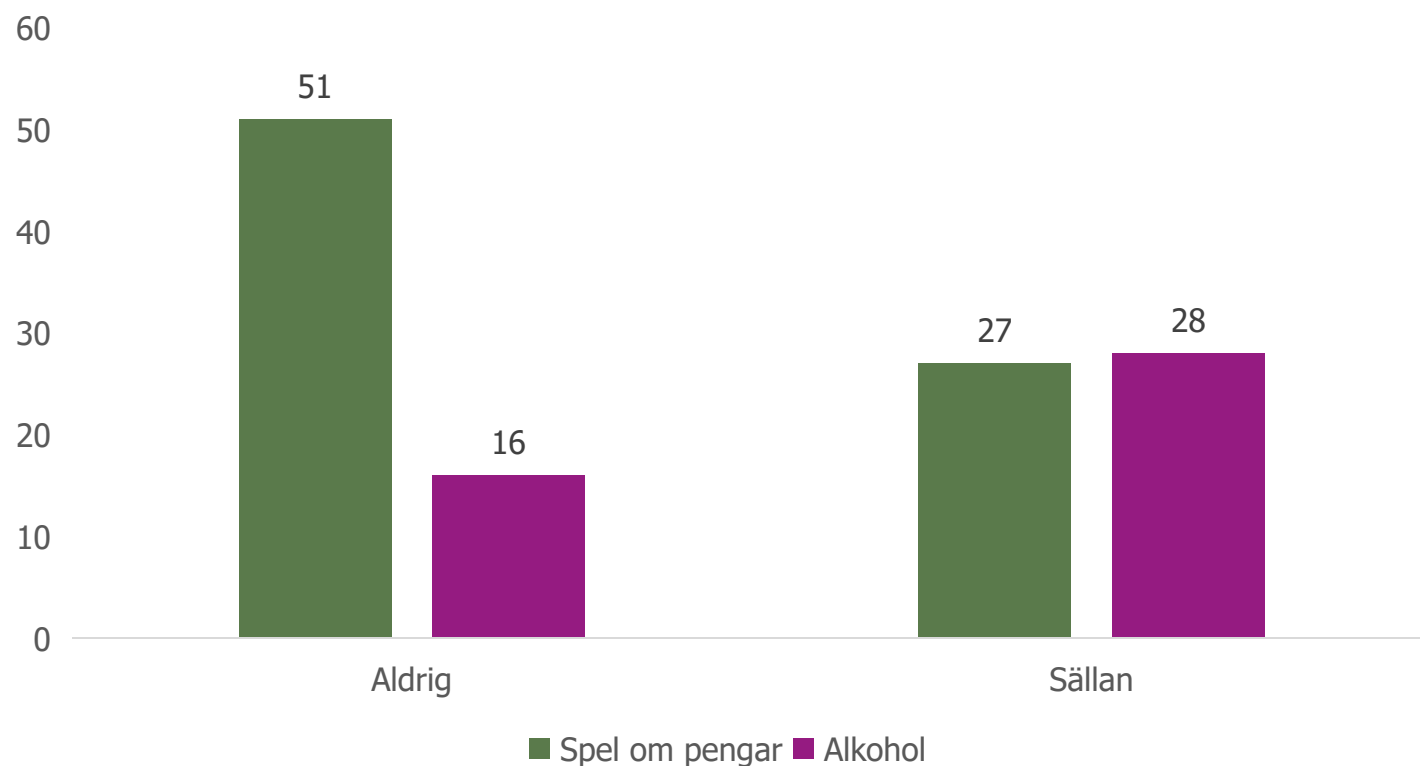
- **Föräldrarna har en restriktiv syn på spel**
- **Ändå har hälften av alla 16-17 åringar spelat med vuxna.** Ca 30 procent av föräldrarna uppger att de köpt lotter till sina barn och 30 procent att de låtit barnen vara med och spela.

Källa: USUF 2021

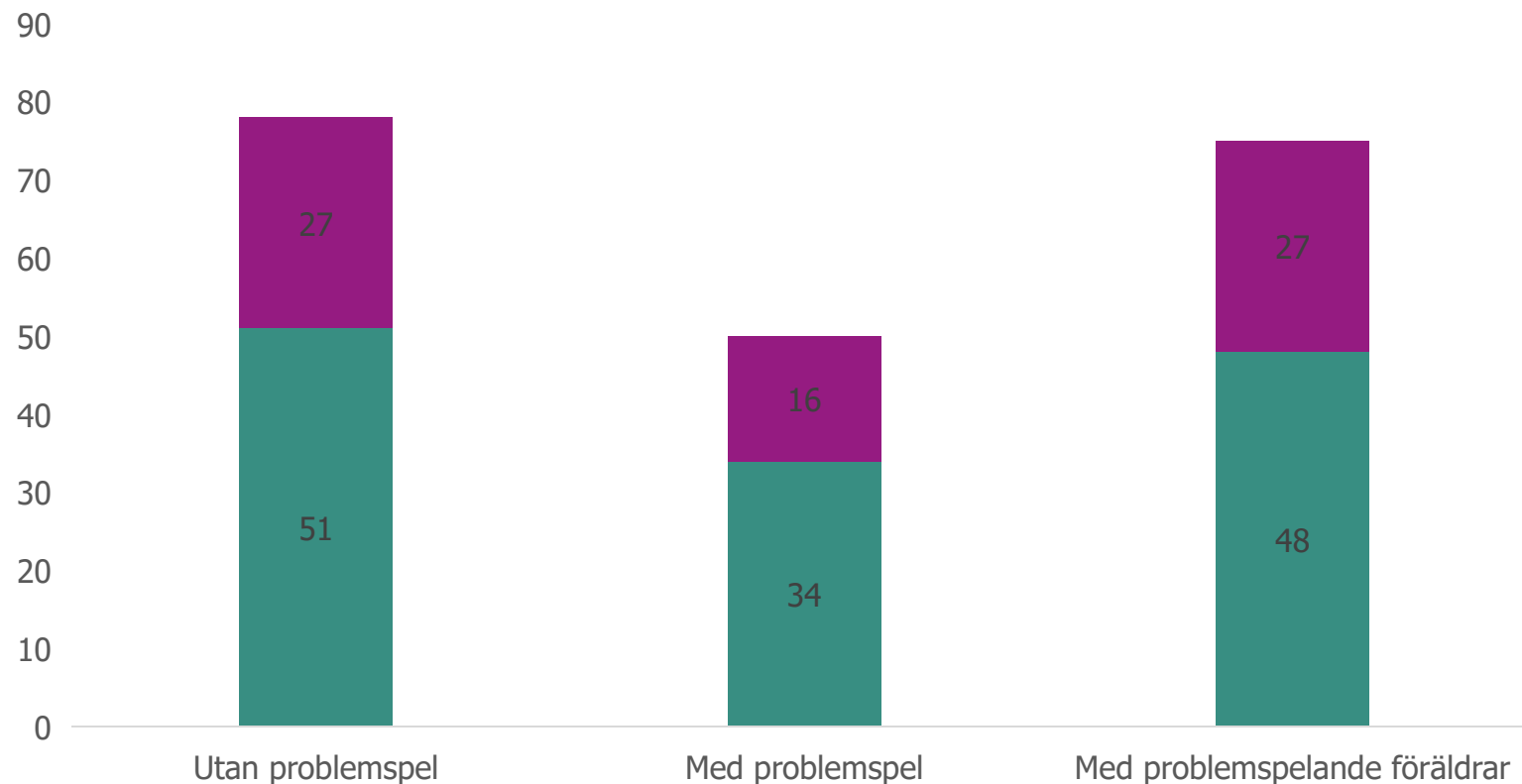

Folkhälsomyndigheten

Föräldrar pratar sällan om spel om pengar med sina barn. Här i jämförelse med alkohol.

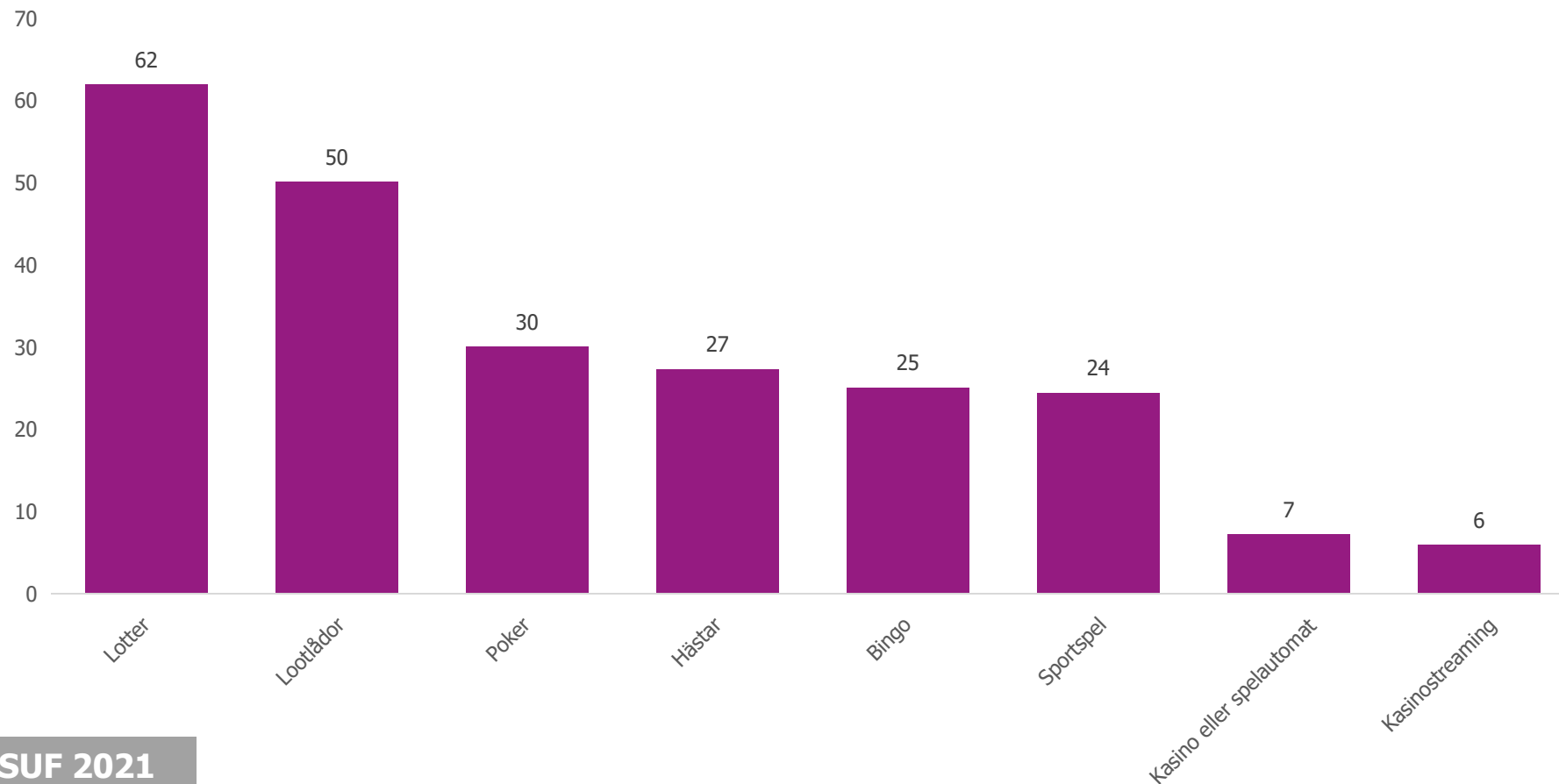

Även i familjer där barn eller föräldrar har ett problemspelande pratar man sällan om spel

Föräldrar är omedvetna om deras barns spelande

Andel föräldrarna är medvetna om att deras barn spelat inom spelformen

USUF 2021

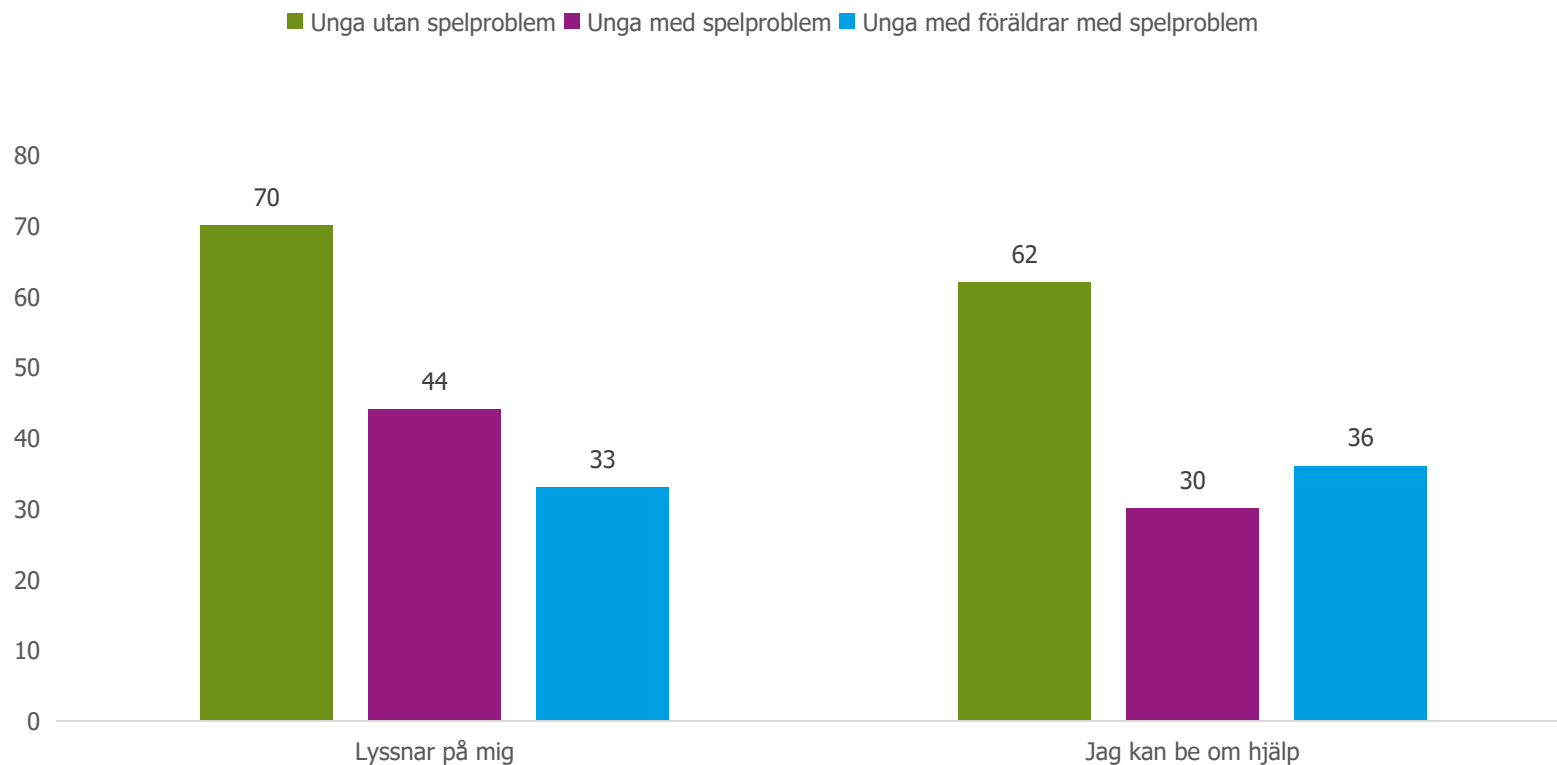
myndigheten

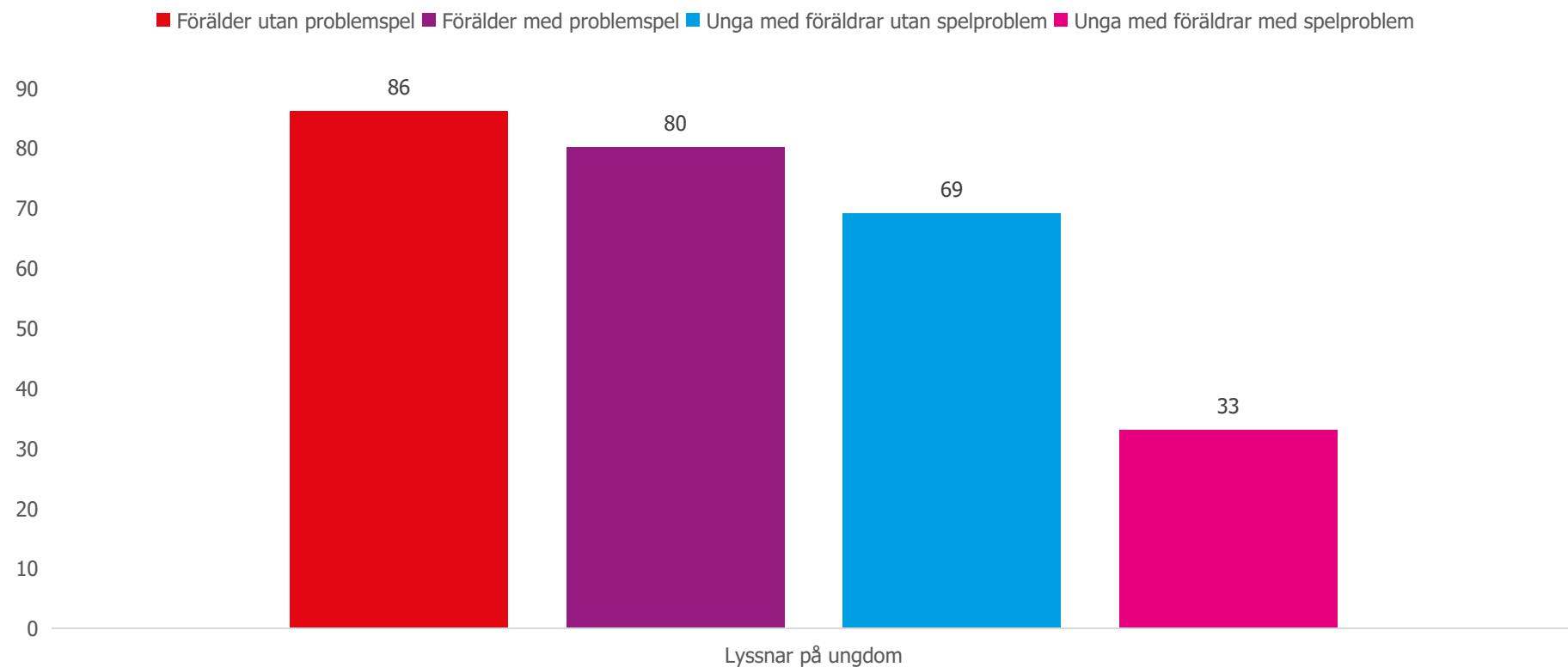
GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Spelproblem har samband med sämre relationer mellan föräldrar och barn

Överskattning hos föräldrar

Folkhälsomyndigheten

Förebyggande arbete i kommunerna

Samhällsstrukturer och spelreglering sätter ramar

Spelmarknad och lagar på global och nationell nivå påverkar tillgängligheten.

Men det är i vardagen som vi möter spelutbudet. I skolan, på arbetet och i föreningslivet.

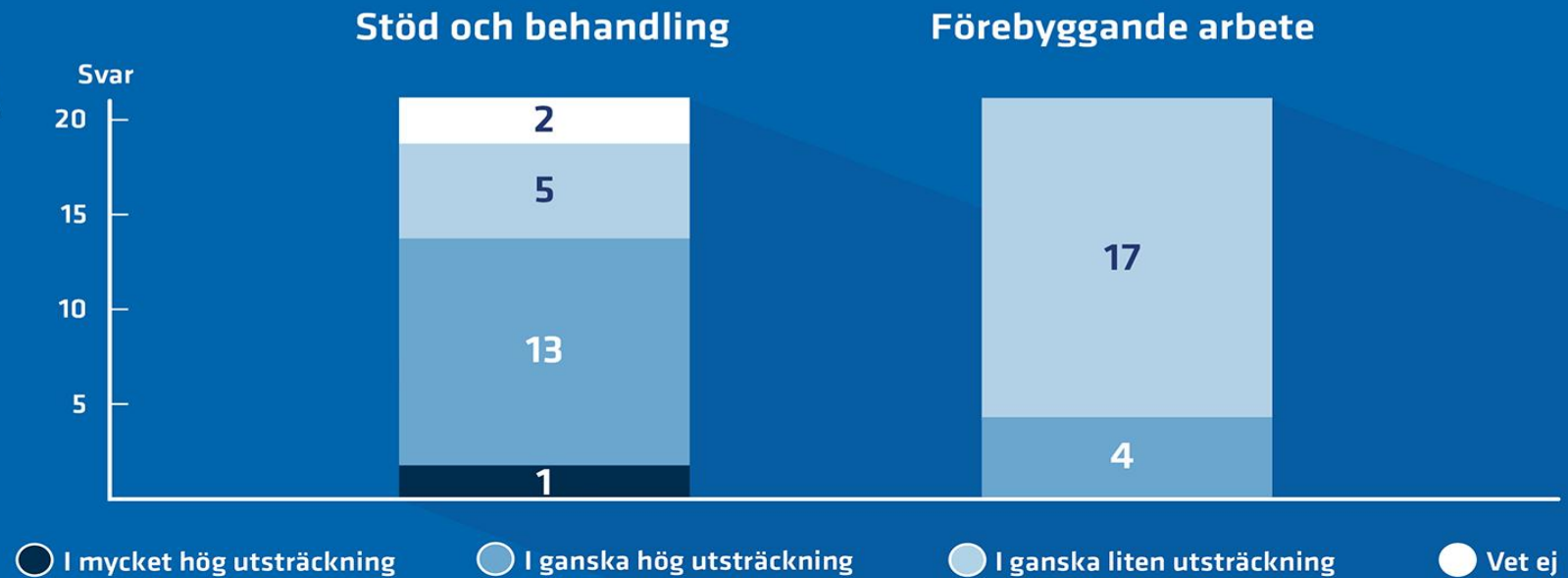
Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Det spelförebyggande arbetet behöver utvecklas

I vilken utsträckning anser de 21 länssamordnarna att spelfrågan är implementerad i sina län.

Källa: Kartläggning gjord av Folkhälsomyndigheten 2019

Folkhälsomyndigheten

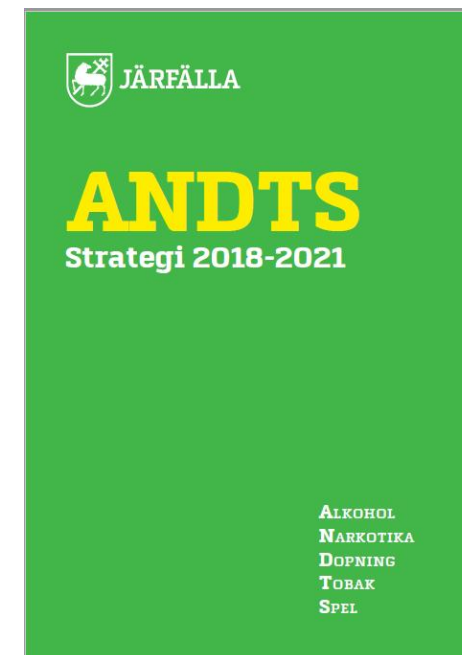

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

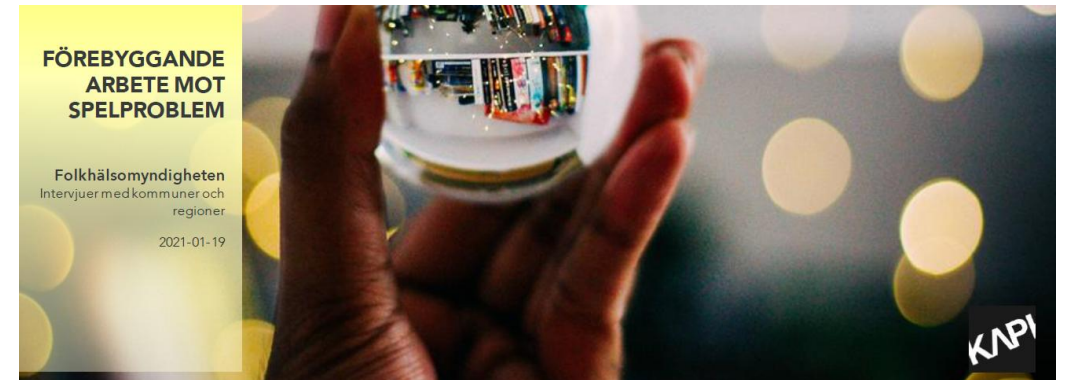
Vad kan kommuner göra för att förebygga spelproblem?

- kartlägg den lokala situationen och behovet av insatser
- tidig upptäckt av spelproblem
- föräldraskapsstöd generellt och om spel om pengar
- skapa stödjande miljöer där människor lever, vistas och bor
- utbudet av spel och spelreklam
- skapa spelfria zoner där barn och unga vistas
- samordna det förebyggande arbetet om spelproblem med annat förebyggande arbete och med vård och behandling
- sin roll som arbetsgivare
- stödja ideella organisationer och andra aktörer på lokal nivå

Framgångsfaktorer

- Integrerad strategi
- Samverkan och breda samarbeten
 - tydlig väg in i vården
 - screening inom flera verksamheter (som ekonomi, missbruk och våld)
 - samsyn av kunskapsluckor och behov samt ansvar
 - en bred kompetensutveckling inom fler förvaltningar
 - bättre integrering i andra områden, som ANDT
 - gemensamma informationsinsatser och likvärdig information på kommunernas hemsidor

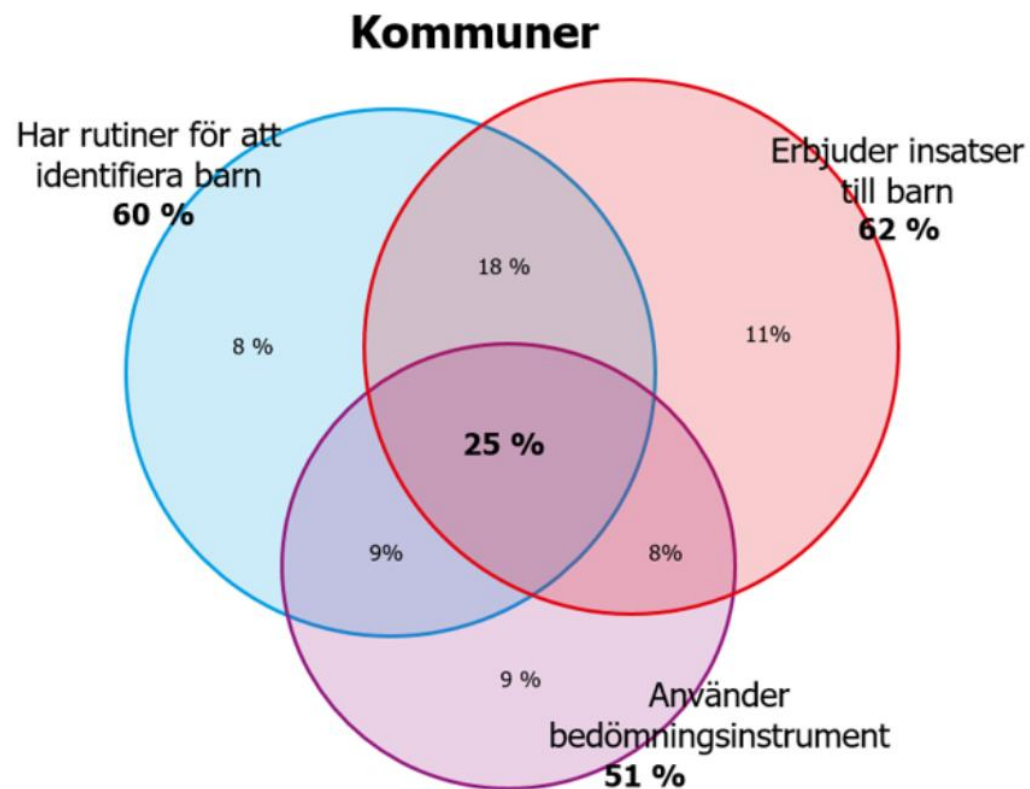
Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Skapa en sammanhållen insatskedja

Kartläggning av spelinsatser i kommuner 2018/2019

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

Slutsatser

- Kommuner och regioner ska arbeta med spel om pengar enligt lag, ANDTS-strategin 2022-2015 kan ses som ett stöd för samverkan och prioriteringar.
- Arbeta med åldersgränser. Åldersgränser har stöd hos både barn och föräldrar, men följs inte.
- Föräldrar är en viktig målgrupp i det förebyggande arbetet kring unga.
- Vuxensamhället behöver bli bättre på att fånga upp unga med spelproblem eller unga med föräldrar som har spelproblem. Dessa grupper riskerar att inte få stöd.
- Viktiga arenor är skola, föreningar, socialtjänst, hälso- och sjukvård, budget- och skuldrådgivning
- Spelmarknaden har direkt påverkan på spelproblem och lagens intentioner uppfylls inte idag.

Folkhälsomyndigheten

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Folkhälsomyndigheten bidrar till globala målen för hållbar utveckling.

spelprevention.se

- ger kunskap och vägledning
- underlättar beslut och insatser på lokal, regional och nationell nivå
- följ oss på Twitter @spelprevention